

België - Belgique

P.B. 9050 Ledeberg 1
3/6148

november - december 2005
jaargang 81 - nummer 6

DOVEN NIEUWS

JONG TALENT OP WERELDDOVEDAG

tijdschrift van Fevlado vzw
Federatie van Vlaamse DovenOrganisaties
Coupure Rechts 314, 9000 Gent
tweemaandelijks

afgiffekantoor 9050
Ledeberg 1

De Schakel (Hasselt) en Emmaüs (Ledeberg) 25 Jaar

In september vierden twee ontmoetingscentra hun 25 jarig bestaan. Er werd feest gevierd in het Doven centrum Emmaüs (Ledeberg) en in De Schakel (Hasselt). Dovennieuws vond dit een uitstekende gelegenheid om enkele medewerkers van beide centra te interviewen.

Voor het ontmoetingscentrum De Schakel laten we Mathieu Martens, voorzitter van het centrum, zijn verhaal doen. Voor het Doven centrum Emmaüs kan je de reactie van Broeder Maurice en Wilfried De Graef lezen.

Het ontmoetingscentrum bestaat nu 25 jaar. Welke doelstellingen, activiteiten, enz. heeft het ontmoetingscentrum momenteel ?

Mathieu Martens:

Het ontmoetingscentrum dat de naam "De Schakel" heeft

De heer Marino Keulen, Minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering; broeder Maurice Buyens; de heer Mathieu Martens, voorzitter van De Schakel en de heer Filip Verstraete, voorzitter van Fevlado

gekrepen en nu het Dovenhuis van Limburg is, werd inderdaad 25 jaar geleden door frater Gustavus Menheere, toen leraar aan het KIDS, het doveninstituut van Hasselt, opgericht. Veel doven zelf hebben daartoe als vrijwilliger hun steentje, beter gezegd hun steen, bijgedragen. De werkzaamheden startten in de beginjaren van 1970 en in 1980 kon het centrum dan officieel geopend worden.

Het centrum had een polyvalente zaal en werd op grond daarvan

ook als sportcentrum uitgebaat. Met de jaren bleek echter dat de sportactiviteiten financieel geen winst opbrachten. Dat is gemakkelijk te begrijpen. De meeste sportcentra in het land zijn vzw's en worden door de gemeentelijke overheid beheerd. Omdat die feitelijk met verlies werken, worden zij ook als sportcentra gesubsidieerd. "De Schakel" niet. Nu wordt het vooral gebruikt om de levensnoodzakelijke sociale contacten tussen de doven onderling te bewerkstelligen en bevorderen. Het is dus een tref- en ontmoetingscentrum. Dan worden er ook vormings- en informatieactiviteiten gegeven, lessen Vlaamse Gebarentaal, tentoonstellingen, demonstraties, fuiven, enz.

Jullie hebben vanaf de oprichting van het ontmoetingscentrum alles meegemaakt. Kan je ons in het kort vertellen waarom jullie het destijds nodig vonden om een ontmoetingscentrum op te richten ?

Mathieu Martens: Limburgia dat in 1927 opgericht werd, is gedurende

de 45 jaar verschillende keren verhuisd. De laatste plaats was het KIDS, het doveninstituut zelf. Daar kwamen we tot het besef dat we beter zelf een vaste thuis konden hebben. Dat gevoel werd nog versterkt door de wetenschap dat er in Vlaanderen al enkele dovencentra waren. Door het bijwonen van congressen en conferenties in het buitenland – die dan toch voor iets gediend hebben – zagen we in dat we niet alleen stonden met ons verlangen. Limburgia dat toen nog een feitelijke vereniging was, werd dan in 1973 omgevormd tot een vereniging met rechtspersoonlijkheid, een vzw. De grond werd dan aangekocht, de plannen werden opgemaakt en dan kon eindelijk met de eigenlijke bouw gestart worden.

Zijn jullie bij de oprichting goed gesteund door de overheid (nationaal, provinciaal, stedelijk)?

Mathieu Martens: Nationaal kregen we geen enkele steun. Dat was wel te begrijpen. Er moest een moeilijke en heel omslachtige procedure gevolgd worden en dan nog was de kans heel klein dat we gesubsidieerd zouden worden. De provincie Limburg en de stad Hasselt hebben ons echter zeer goed geholpen. Financieel en moreel! Nu nog krijgen we elk jaar een toelage. Deze toelage is niet enorm groot maar ze helpt ons het centrum te onderhouden. Hier kunnen we dus de provincie en de stad Hasselt niet genoeg voor danken.

Jullie hebben de evolutie meegemaakt. Zijn er veel verschillen tussen 25 jaar geleden en nu? Zo ja, welke?

Mathieu Martens: Ja, tussen 25 jaar geleden en nu zijn er verschillen. Maar ze moeten gerelativeerd worden. 25 jaar geleden gebruikten de horenden, de wijkbewoners, het centrum ook. Er was dus een integratie tussen doven en horenden. Die integratie kwam vooral door het 'kienen', de kienavonden die veel volk lokten. De zalen van het centrum zaten toen bomvol. Later schafte de provincie het kienen af doordat het gekwalificeerd werd als kansspel. De stad moest toen wel volgen. Eigenlijk waren

die kienavonden een sociaal contact tussen oude mensen. De afschaffing was een zware tegenslag voor De Schakel. De laatste jaren is het centrum echter een ontmoetingsplaats voor jonge doven geworden. Zodat één van de belangrijkste doelstellingen dan toch bereikt is.

We verliezen nooit uit het oog dat de integratie van de dove in zijn vereniging, zijn dovenhuis zelf begint.

Denken jullie nu ook aan de toekomst? En wat verwachten jullie in de toekomst?

Mathieu Martens: Zeker denken wij aan de toekomst en heel veel zelfs. Dat werk, dat dovenhuis mag nooit verloren gaan. Er is nog altijd een grote steun van de provincie en de stad Hasselt. We hebben nu ook een sterke steun en goede samenwerking met het KIDS, het doveninstituut en de vzw Welcom. Als we nu ook nog een goede samenwerking krijgen van andere dovenorganisaties, zoals de sport en de oudervereniging en de Thuisbegeleidingsdienst bijvoorbeeld, dan zou ons dat heel hoopvol stemmen. De voornaamste, de belangrijkste medewerking moet echter van de doven zelf komen. Met hen staat en blijft of valt ons centrum. Daar moeten de doven zich ook bewust van worden.

Dovencentrum Emmaüs

Het ontmoetingscentrum bestaat 25 jaar. Waarom hebben jullie zo'n centrum opgericht en welke doelstellingen had het ontmoetingscentrum bij de start en welke heeft het nu?

Br. Maurice:

Hier spreken we niet van een ontmoetingscentrum, maar van het Dovencentrum Emmaüs, omdat ons Dovencentrum Emmaüs meer omvat dan een ontmoetingscentrum. Het Dovencentrum Emmaüs bestaat ook nog geen 25 jaar, maar het is wel zo dat 25 jaar geleden het eerste huis in de Van Den Heckestraat in Ledeberg door de vzw. Provinciale Nazorgdienst

voor Doven Oost-Vlaanderen werd aangekocht. Het heeft jaren geduurd alvorens het geworden is wat het nu is, want van financiële steun voor de bouw van ons centrum kunnen we moeilijk spreken. Wanneer een bouw niet gesubsidieerd wordt moet men zelf op zoek gaan naar geld en daarvoor heeft men tijd nodig. Gedurende jaren hebben we acties moeten voeren om geld te verzamelen om de bouw te realiseren.

De reden van de aankoop van de gebouwen moeten we zoeken in het verleden. In 1825 werd door Kanunnik Petrus Jozef Triest, de stichter van de Broeders en Zusters van Liefde in Gent het instituut voor dove jongens opgericht. Voor de dove leerlingen werd het doveninstituut hun tweede thuis. Het werd een plaats waar ze verstaan werden, waar ze andere doven ontmoetten en waar ze steeds geholpen werden. Het is dan ook normaal dat de oud-leerlingen, toen ze de school verlieten, nog regelmatig met elkaar en met hun oud-leraars contact hadden. Uit deze contacten groeide de drang om regelmatig samen te komen en deze samenkomsten te structureren. In 1860 werd de eerste vereniging voor doven in België opgericht. De stichters waren een aantal oud-leerlingen van het St.-Gregoriusinstituut die dit realiseerden in samenwerking met hun broeder-leraar van het instituut br. Bonaventura. Broeder Bonaventura was ook steeds aanwezig op de maandelijkse vergaderingen van de maatschappij. Op 25 mei 1896 werd ook in St.-Niklaas een maatschappij opgericht: "de Waasvrienden" en dit onder stimulans en met medewerking van br. Ildelfons, de opvolger van br. Bonaventura. In 1898 werd dan met de medewerking van br. Ildelfons de maatschappij "Hoop in de Toekomst" van Aalst opgericht. Begin 1926 was het dan de beurt aan de doven van Ninove en omstreken om, met medewerking van Br. Bertrand. Op 1 april 1937 richtten de doven uit het Meetjesland in Eeklo een dovenvereniging op. Daar werd de vereniging "De Meetjeslandse Vrienden" opgericht met medewerking van

br. Leothard, de opvolger van br. Bertrand. En tenslotte werd op 16 januari 1938 de maatschappij van Zottegem "Egmont" gesticht met medewerking van br. Leothard en br. Swithinus.

Zoals we al hebben vermeld was het doveninstituut een echte thuis voor de dove oud-leerlingen. Maar in St.-Gregorius daalde op het einde van de jaren '70 het aantal dove leerlingen. Er kwamen meer en meer horende leerlingen. Het aantal onderwijzend personeel groeide ook, waardoor naast broeders ook meer en meer leken werden aangenomen. Door de handhaving van de orale methode en het groeiende aantal personeelsleden dat minder en minder de Gebarentaal kenden, voelden de doven zich minder en minder thuis in het instituut. Er was dus nood aan een centrum in het Gentse waar doven zich thuis voelden. Daarbij kwam nog dat, vanuit het psychiatrische centrum van Zelzate aan de Nazorgdienst de vraag werd gesteld om voor een dove persoon, die daar verbleef een opvang te voorzien. Dit was de start. De doelstellingen waren dus zorgen voor een home voor volwassen doven met daarbij aanleunend een ontmoetingscentrum. Vanaf het begin waren we ook van plan om een klein museum op te richten, waar het archief van de Oost-Vlaamse dovenmaatschappijen bewaard blijven.

We kunnen dus zeggen dat onze eerste doelstelling was: een plaats te realiseren waar doven zich thuis voelden. Dus niet alleen een thuis zijn voor de doven die er zouden wonen, maar ook voor vele andere doven. We wilden een home voor doven, dat gedragen en gesteund werd door de Oost-Vlaamse Dovengemeenschap. Een thuis waar doven zich nu en ook in de toekomst steeds thuis zullen voelen. Een centrum dat nu een Dovencentrum is, maar dat ook in de toekomst een Dovencentrum blijft.

Wat omvat het Dovencentrum Emmaüs nu?

Br. Maurice: Het Dovencentrum omvat dus vooreerst het Home Emmaüs, dat nu een erkenning heeft als Home voor weekend

doven met 10 plaatsen, een Bezigheidshome voor 7 plaatsen, een dagcentrum voor 5 cliënten en Beschermd Wonen voor 8 personen. Daarnaast is er ook een ontmoetingscentrum.

Zijn jullie bij de oprichting goed gesteund geweest door de overheid (nationaal, provinciaal, stedelijk)?

Br. Maurice: We moeten eerlijk zeggen dat we wel als doel hadden een home en een ontmoetingscentrum op te richten, maar we hebben in het begin nooit gedacht dat het datgene zou worden wat er nu bestaat. De bouw is volledig gefinancierd door allerlei acties. Wel hadden we het grote voordeel dat we vanaf het

begin al eerst een BTK-project en daarna DAC-projecten hebben gekregen zodat we konden beschikken over personeel. Deze projecten hebben we gekregen van de nationale overheid en daar zijn we zeer dankbaar voor. Moesten we deze projecten niet gehad hebben, zou het voor ons echt moeilijk geweest zijn en zouden we zeker niet staan waar we nu staan, want doordat we deze projecten hadden is ook de huidige erkenning van het Home mogelijk geworden.

Ook van het provinciebestuur hebben we in een bepaald jaar een bepaalde som gekregen als subsidies en van het stadsbestuur worden we nog steeds financieel gesteund.

Jullie hebben de evolutie meegemaakt. Zijn er veel verschillen tussen 25 jaar geleden en nu? Zo ja, welke?

Br. Maurice: Gedurende die 25 jaar is er veel veranderd. Ook in verband met de leden van de maatschappijen. Als we de doven die lid zijn van de dovenverenigingen bekijken, dan zien we dat nu de leden meestal oudere mensen zijn. Er zijn niet vele jongeren meer die naar de samenkomsten komen. Bij de start in 1980 konden we rekenen op de medewerking van vele jongere doven. Op dit ogenblik is het anders. Nochtans werden er gedurende jaren veel nieuwe initiatieven genomen, die mogelijk waren dank zij ons Dovencentrum. In ons centrum voelen vele doven zich ook thuis en er worden nog steeds nieuwe initiatieven genomen. Ik heb de indruk dat ons Dovencentrum de taak die het doveninstituut ten opzichte van de oud-leerlingen opnam, overgenomen heeft en dat vind ik zeer positief. Natuurlijk blijft het een belangrijke opdracht voor het Home Emmaüs om de band met de Dovengemeenschap te bewaren en te versterken.

Wilfried De Graef: Ik herinner mij nog goed hoe het begonnen is. In een psychiatrie te Zelzate verbleef gedurende 12 jaar een dove man bij horenden omdat zijn familie niet voor hem kon zorgen. Aan Br. Maurice liet hij weten zich niet goed te voelen en daar niet te willen blijven. Dit nieuws vertelde Br. Maurice aan zijn vrienden in dovenclubs, velen vonden het erg voor die man. Zo is de idee ontstaan om iets te doen voor deze mensen, en werd er besloten om een huis aan te kopen in 1980. De man bloeide open tijdens de ± 4 jaar die hij doorbracht in het doorgangshuis. Hij vond werk en trouwde. Samen kochten ze een huisje dicht bij het doorgangshuis. Hij werd afgevaardigde van verschillende dovenclubs. Jammer genoeg is hij 8 jaar geleden overleden. Het doorgangshuis had in het begin 5 dove bewoners, allen mannen. In die tijd werden mannen en vrouwen afzonderlijk geplaatst. Samen met werklui van de 'Bouworde' en ons personeel, 2 DAC-ers, bouwden

we de ruwbouw van het huisje, bestaande uit 5 slaapkamers en een zaal voor deze bewoners. Met ons eigen personeel installeerden we de verwarming, elektriciteit, waterendeden al het timmerwerk. Hieraan werkten we 2 jaar. De bedoeling van het doorgangshuis was de bewoners te begeleiden naar een zelfstandig leven. Maar we vonden 5 bewoners te weinig. We klopten aan bij het ministerie om steun, en kregen toelating om onderdak te voorzien voor 10 bewoners, mits we ons hielden aan bepaalde voorwaarden. De grootte van de kamers moest aangepast worden en het gebouw moest beveiligd zijn tegen brand. Bij de bouw van het huis hadden we veel hout gebruikt en dit moest aangepast worden. Er werden nog 2 huisjes aangekocht, naast het doorgangshuis. Doordat de verbouwing voor ons eigen personeel te zwaar werd, klopten we aan bij architect Lefebure, die goed gekend was bij de 'Broeders van Liefde'. De ruwbouw van de 3 huisjes gebeurde samen met de aannemer Schauwbroeck. Alles werd afgebroken, enkel de muren bleven staan. Weer werd het binnenwerk door ons eigen personeel gedaan. We hadden 10 bewoners en kregen toen meer DAC- personeel zoals een sociale assistent, een psycholoog en 2 deeltijdse opvoeders. Ook was er nood om vrouwelijke bewoners een plaats te geven. Aangezien ze in die tijd niet samen met mannen mochten worden opgevangen, klopten we aan bij de stad Gent. De Stad Gent bood een portierswoning aan in bruikleen, voor 5 vrouwen en 2 opvoedsters. De doorgangshuizen werden op hetzelfde moment officieel geopend. Jaren later, bij het ontstaan van het Vlaams Fonds vroegten wij een erkenning voor 17 bewoners. De aparte woningen voor mannen en vrouwen werd te kostelijk omwille van het dubbel aantal personeelsleden dat moest worden ingezet en daarom werden ze samengebracht. Aangezien het huis hiervoor te klein werd, werden er opnieuw 2 naastgelegen huisjes aangekocht. Weer werd dezelfde architect geraadpleegd. Er werd een plan gemaakt en opgestuurd naar de stad Gent. De verbouwingen werden niet toegelaten. Dit

berustte op een klein misverstand. De term 'School' werd door de stad Gent begrepen als een plaats waar 200-300 leerlingen samenkwamen, en dit was niet toegelaten aangezien de buurt niet over voldoende parkeerplaatsen beschikte. Na overleg met de architect werd er nog 1 aanpalend huis gekocht en werd er opnieuw een plan gemaakt met enkele parkeerplaatsen en de vermelding "home voor doven en opleidingcentrum". Hiervoor werd wel een toelating verleend. De 3 huisjes werden afgebroken en er kwam een volledige nieuwbouw. Ons personeel werd hiervoor opnieuw ingezet samen met dezelfde bouwfirmas voor de ruwbouw, die op 1 jaar tijd af was. Weer werd de binnenafwerking verricht door ons personeel. Fier kondigden we in 1994 de officiële opening van het home aan. Momenteel verblijven er 17 bewoners, 10 werkenden en 7 niet-werkenden, zowel mannen en vrouwen. De portierswoning, waar de vrouwen verbleven, werd terug aan de Stad Gent bezorgd.

Dankzij de steun van doven, familie, sponsoring door firma's en de overheid hebben we dit kunnen verwezenlijken. Voor de bewoners zijn er verschillende aspecten verbeterd. Het home is toegankelijk voor zowel mannen als vrouwen. Vroeger werden de bewoners bekeken als 1 groep, nu bekijken wij ze als individuele personen. Ze hebben ook meer vrijheid dan vroeger en krijgen meer inspraak. Drie van de bewoners zijn lid van de gebruikersraad en één van deze drie zetelt in de Raad van Bestuur van 'Home Emmaüs'. Bewoners die op elkaar verliefd worden en willen huwen, kunnen in het home blijven wonen als ze dit aanvragen; hun kamers worden dan aangepast. Wij hebben al één gehuwd koppel in het home.

Denken jullie nu ook aan de toekomst? En wat verwachten jullie in de toekomst?

Br. Maurice: Onze bedoeling is niet om het Dovencentrum nog verder uit te breiden. Ons doel is vooreerst de werking van het Home Emmaüs nog beter uit te bouwen, zodat onze bewoners

Interview

en cliënten hier gelukkig zijn en vanuit het Home de band met de Dovengemeenschap verstevigen.

In verband met het Ontmoetingscentrum willen we de werking ook verder uitbouwen om zo te proberen een duidelijk antwoord te geven op vragen die doven, zowel jonge en als oude doven ons stellen.

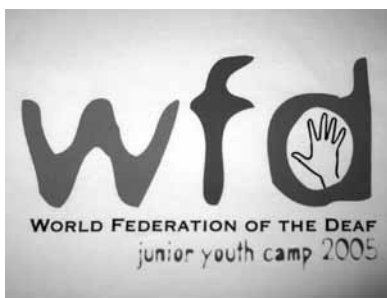
Wilfried De Graef: Natuurlijk trachten we het home steeds intern uit te bouwen en meer toegankelijk te maken voor verschillende categorieën van dove mensen. We hebben nog allerlei plannen, maar geen bouwplannen meer. Er zijn in totaal 6 huisjes verbouwd tot 1 geheel. We denken nu meer aan integratie en het aanpassen van de leefruimtes. Het opleidingscentrum zal na nieuwjaar vrijkomen, zodat de

plaatsen kunnen aangepast worden voor een bureau voor 'beschermd wonen', extralokalen voor het dagcentrum en een museum waar allerlei waardevolle oude foto's van doven en, op vraag van sommige dovenclubs, zeer oude vlaggen bewaard zullen worden. Wij hebben nu een project 'beschermd wonen' met doorstroom mogelijkheden naar zelfstandig wonen, voor 3 plaatsen en er zijn er 5 in aanvraag. Ook is er een project voor een dagcentrum voor eenzame dove mensen. Spijtig genoeg komen bejaarden hiervoor niet in aanmerking. Het dagcentrum is erkend voor 5 plaatsen, waarvan 2 doven vaste gebruikers zijn. We organiseren iedere week op donderdag bijeenkomsten voor gepensioneerde weduwen zodat deze mensen minder eenzaam zijn. 6 Dove personen kijken uit naar deze dag. Iedere vrijdag is

het lokaal open voor iedereen. Dit heeft als doel dat de bewoners ook contacten hebben met andere dove mensen, zodat ze vrienden maken en ook de stap kunnen zetten om naar andere dove maatschappijen te gaan. Iedere zondag wordt er een H. Mis gevierd voor iedereen, zowel bewoners als dove mensen van buitenaf, in gebarentaal. Er zijn ook plannen voor een dagcentrum voor dove bejaarden, in samenwerking met het OCMW rusthuis in Ledeberg. Momenteel zijn er goede contacten met de parochie en het buurthuis. Om dit allemaal te verwezenlijken is integratie tussen doven en horenden echt nodig. Daarom organiseren wij elk jaar een buurtfeest op straat, samen met de parochie, het buurthuis en de bureaus.

Hartelijk bedankt voor dit interview!

Jong-fevlado

Verslag van WFD Junior Youth Camp in Leksand (Zweden) van 8 juli tot 17 juli 2005 (WFD = World Federation of the Deaf)

Op 8 juli kwamen we 's morgens samen in Zaventem. De Vlaamse deelnemers waren Lore Ameloot, Marjolijn Dua, Bert Fabel, en Heidi Verhelst. Jammer genoeg namen er geen Waalse kinderen deel aan het kamp.

Vanuit Zaventem vlogen we naar Stockholm. We waren echt opgewonden op dat moment. De begeleidster, Maria Farkas, kwam ons ophalen aan het vliegveld. Bij aankomst aan het kamphuis in Leksand, ontmoetten we de begeleiders en kinderen van 25

verschillende landen. Na het eten kregen we een rondleiding en werden de kamers verdeeld. De kinderen gingen slapen om 22u30. Nadien hadden alle begeleiders een vergadering om duidelijke regels en afspraken te maken. Er volgde ook een korte kennismaking met het WFDYS-bestuur en het SOC-bestuur. De volgende dag hadden we een "ice-break" na het ontbijt, met de bedoeling om met

iedereen kennis te maken. We werden in vier groepen gesplitst, en toonden ons naamgebaar (ook in vingerspelling) en dat van ons land. Nadien maakten we een wereldbol, waarop we konden zien vanwaar iedereen kwam. Er werd veel gejuicht en geapplaudisseerd met de handen, YOO YOO! Dat was een prachtig zicht! De Zweedse televisie kwam ons ook filmen voor een dovenprogramma! Nadien